

HVORFOR JEG IKKE BLEV FDF'er

- eller hvordan min mors tillid til dronning Ingrid fik et knæk

Hvad har dronning Ingrid, FDF og provst Valentiner med min mor eller med mig at gøre? Det vil de følgende linjer forhåbentlig give et svar på. Det er længe siden, men jeg husker det, som var det i går. Ja, faktisk er det præcist 56 år siden, de begivenheder, jeg vil berette om, skete. Jeg gik i 2. mellem på Tønder Kommuneskole. Og mit hjem var et husmandssted beliggende lidt ensomt syv kilometer vest for Tønder. Ved jernbanelinjen Tønder-Tinglev. Og mellem stationerne Rørkær og Jejsing. En eller anden lærer har åbenbart syntes, jeg i dagligdagen savnede legekammerater. Og guderne skal vide, at der var et stykke vej til dem og alting. I hvert fald blev jeg indstillet til et 14-dages ferieophold på et af Kronprinsesse Ingrids feriehem for sønderjyske børn. Nærmere betegnet Bøgebjerg på Hindsholm i nærheden af Kerteminde. Oprettet i 1941..

Disse feriehem var i deres oprindelse nært knyttet til navnet Jens Peter Nielsen, normalt kaldet I.P. (1873-1952). Han hørte til inderkredsen i den socialdemokratiske bevægelse. Oprindeligt uddannet baker, men var via Bagerforbundet tidligt kommet ind i parti og fagbevægelse. Fra 1917 havde han deltaget i det internationale hjælpearbejde for krigsramte tyske børn og erhvervede i den forbindelse det smigrende tilnavn Kindervater. Efter Verdenskrigen, nærmere betegnet fra 1921 udvidedes hjælpearbejdet til at omfatte hjælp til samtlige krigshærdede lande, herunder naturligvis også til det i 1920 genforenede, men fattige og forsømte Nordslesvig. Via sin kontakt til den tyske fagbevægelse havde I.P. lært sig tysk. Som et kuriosum havde Lenin i 1917 på sin tyske finansierede og delvis hemmelige rejse fra opholdslandet Schweiz via Tyskland og Danmark og hjem til det revolutionshærgede Rusland overnattet hos I.P. i København.

I forbindelse med Genforeningen sendte den socialdemokratiske leder Thorvald Stauning I.P. til Sønderjylland. Her skulle denne københavner forsøge at få de mange socialdemokrater, der hidtil havde været organiseret i det tyske søsterparti, til at organisere sig i det danske socialdemokrati. Allerede 1920 blev I.P. valgt til Folketinget, hvor han sad helt frem til 1943. Han fik tidligt øje på Gråsten Slot som et velegnet sted at indrette til børnehjem. Og han skal efter sigende være blevet rasende, da han erfarede, at slottet i stedet i 1935 blev givet som folkegave til kronprinsparret. Han opsøgte parret på slottet, kom i audiens og fik en samtale. Hans stærke engagement gjorde så stort indtryk på det kongelige par, at det ikke blot blev indledningen til et stortilet hjælpearbejde for sønderjyske børn. Det udviklede sig også til et personligt og tilsyneladende varmt venskab mellem socialisten og den royale familie - og især med den svenskfødte og højfornemme kronprinsesse Ingrid. Når den kongelige familie ønskede at forlade rampelyset, besøgte den ikke sjældent I.P. i hans badehus ved Dynt strand. Samarbejdet førte til oprettelse af Kronprinsesse Ingrids Feriehem for sønderjyske børn og Sønderjysk Hjælpefond. Næsten 25.000 ferie børn besøgte indtil 1970 de to feriehem i henholdsvis Blåvand og Bøgebjerg.

Et af disse ferie børn blev altså jeg i 1952. Det har næppe været, fordi jeg var underernæret – mad var der jo som regel nok af på et husmandssted med køkkenhave, kreaturer, svin og høns. Svagelig var jeg egentlig heller ikke, og frisk luft havde jeg til overmål i Tidsholm. Sommetider endog rigelig meget – det fornemmede jeg tydeligt, når jeg i en strid vestenvind på cykel var på vej til Tønder.

Jeg husker, der var skiftende lærere fra Kommuneskolen med på feriehemmet. Det var dejlige og solrige fjorten dage i de røde træbygninger tæt på vand og badestrand. Men detaljeret og tydeligt

husker jeg egentlig kun to episoder fra opholdet – til gengæld endog meget tydeligt. Den ene var den tidligere kronprinsesses, nu dronning Ingrid's besøg. Og den anden var mit møde med provst Valentiner. Den sidste kendte jeg ikke, men begge møder fandt sted samme dag. Vi elever var linet op på en lang række, og jeg mener at huske, at majestæten tog sig god tid, og at hun hilste på hver enkelt af os. Under alle omstændigheder husker jeg, at alle drengene i anledning af besøget fik overrakt en skjorte – angiveligt en gave til de forsømte børn fra dronningen. Pigerne har selvfølgelig fået noget andet, som jeg ikke husker.

Under det almindelige samvær efter det officielle arrangement blev jeg pludselig antastet af en ældre og meget nobelt klædt og udseende herre. Han ville gerne vide, hvad jeg hed, hvor gammel jeg var, hvor jeg kom fra – og så ville han gerne vide, hvornår jeg havde fødselsdag. Som den velopdragne dreng, som min mor gerne så i mig, svarede jeg naturlig beredvilligt på de stillede spørgsmål. Og funderede egentlig ikke over, hvorfor den noble herre tilsyneladende noterede mine svar ned. Jeg ofrede egentlig ikke sceneriet videre tanker. Ordet pædofili og nutidens ganske overdrevne hysteri omkring det var endnu ikke kendt eller gængs udenfor de psykiatriske lærebøger. Hvad jeg på det tidspunkt ikke vidste var, at den pæne og høje ældre herre var provst Ludvig Valentiner – i 1952 allerede en levende legende, i hvert fald i FDF. Medstifter af og patriark i denne drengorganisation, hvis formand han var gennem 45 år – fra grundlæggelsen i 1909 og til 1954. Men jeg skulle snart blive klogere på den store interesse for min ringe person..

Begge de nævnte oplevelser under det kongelige besøg – skjorten og provsten – skulle nemlig vise sig at få et efterspil. Den royale skjorte var fin og glat, så længe den fik lov at ligge i plasticen og indtil efter første brug. Men da den kom ud af første omgang vask og blev tør, var stivheden og finheden gået af den. Ved den lejlighed fik min mors normalt positive holdning til kongehuset et alvorligt knæk. Hun, født som hun var i 1902, var opdraget til at vise ærbødighed overfor de kongelige – i sin barn-og ungdom overfor ”Der Kaiser” i det tyske kejserriges efterår. Efter Genforeningen flyttede hun lige så naturligt sin respekt over til det danske kongehus. Tysk af sind, men nu med dansk statsborgerskab. Hun har fortalt, hvordan hun sammen med sine kammerater mødte i stiveste puds i Rudbøl skole på kejserens fødselsdag den 27. januar. Og hvordan de den dag fik fri, så snart de havde afsunget de tre vers i ”Der Kaiser ist ein lieber Mann ---”. Hun kunne også berette en historie om kong Christian den 10. Det har været lige efter Genforeningen, at kongen var på sit første officielle besøg i Tønder. Folk stod tæt langs fortovskanten i de snævre gader og ventede på monarkens defilerings. Da det endelig skete, var der en ung pige, der udbrød: ”Hübsch ist er nicht”! Hvorefter kongen vendte sig om og svarede: ”Aber hören kann er”! National harmoni, når den er bedst.

Men tilbage til skjorten. Den var – efter som sagt at have mistet stivelsen i vaskefadet – både krøllet, sjasket og krympet. Absolut ikke noget, min mor ville være bekendt at sende mig i skole med. Hun kunne ikke forstå og var egentlig ret forarget over, at selveste dronning Ingrid ville være med til at forære en sådan klud væk. Men hun havde naturligvis været uvidende om den ringe kvalitet. I hvert fald endte skjorten i skuffen med pudseklude sammen med andre slidte sekundævarer. Kort efter opholdet på Bøgebjerg var det min fødselsdag. Og stor var min overraskelse, da posten på selve dagen bragte mig et nydeligt fødselsdagskort, underskrevet personligt af provst Valentiner. Og så ville han da gerne spørge, om jeg ikke kunne tænke mig at blive medlem af FDF. De havde brug for netop sådanne drenge som mig. Jeg vidste godt, at der var tale om en slags spejdere – men jeg syntes ærligt talt, at det var en lidt underlig og ikke så lidt lusket måde at hverve nye medlemmer på. Så jeg blev aldrig hverken FDF'er eller almindelig spejder. Min mor genvandt

sin respekt for dronning Ingrid – og jeg huskede tilbage på fjorten dejlige sommer- og badedage i det nordfynske.

Har været bragt som kronik i Flensborg Avis.